

Andrzej Pietrzyk

"NATO w XXI wieku. Nowe wyzwania"

Ante Portas. Studia nad bezpieczeństwem nr 1 (3), 5-7

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„NATO w XXI wieku. Nowe wyzwania”

W 1999 roku Sojusz Północnoatlantycki obchodził 50. rocznicę powstania. Była to również 10. rocznica Jesieni Narodów, która zapoczątkowała proces upadku komunizmu w krajach Europy Środkowo-Wschodniej. Po rozpadzie ZSRR podstawowy cel istnienia organizacji był mocno dyskutowany. Początkowe wątpliwości dotyczące przyszłości NATO w rzeczywistości post-zimnowojennej okazały się być nieuzasadnione. W ciągu dekady NATO udowodniło, że jest czołową organizacją bezpieczeństwa w Europie, dystansując w tym względzie Unię Europejską, Organizację Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie a nawet Organizację Narodów Zjednoczonych. Pakt uzyskał ten status wyprzedzając inne organizacje w przynoszeniu pokoju, choć z pewnym opóźnieniem, na Bałkanach: w Bośni oraz w Kosowie. Stało się tak również ze względu na większą otwartość Paktu, który we wspomnianym 1999 roku zaprosił do swego grona 3 państwa zza dawnej „żelaznej kurtyny”: Czechy, Polskę i Węgry.

Pierwsza dekada XXI wieku postawiła przed Sojuszem szereg zupełnie nowych wyzwań. Były one przede wszystkim następstwem ataku terrorystycznego z 11 września 2001 roku oraz interwencji zbrojnych w Afganistanie i Iraku. NATO odpowiedziało na te wyzwania wprowadzając nowe koncepcje strategiczne i dostosowując się do zachodzących zmian. Na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza Sojusz zaangażowany był m.in. we wsparcie dla demokratycznego rządu Afganistanu w jego walce z ekstremizmem, zwalczanie piractwa w Zatoce Adeńskiej, pomoc w zapewnieniu bezpieczeństwa na Morzu Śródziemnym, szkolenie i ekwipowanie sił bezpieczeństwa Iraku, pomoc w budowie stabilnych struktur społecznych w Bośni i Hercegowinie.

Trzeci numer „AntePortas” pragniemy zadedykować analizie ewolucji koncepcji strategicznych sojuszu oraz wyzwaniom, które przed Paktem postawił XXI wiek. Numer podzielony jest na dwie części. Pierwsza z nich dotyczy strategii bezpieczeństwa Sojuszu oraz wyzwań, które stoją przed Sojuszem.

Tekstem otwierającym numer jest artykuł płk. dr. Janusza Faleckiego *Zapewnienie bezpieczeństwa w świetle koncepcji strategicznych NATO*. Artykuł wprowadza czytelników w historię ewolucji strategii bezpieczeństwa Sojuszu od koncepcji zmasowanego odwetu i elastycznego reagowania, po koncepcje strategiczne z 1999 oraz 2010 roku. Tekst pozwala przeanalizować jak strategię umożliwiały przekształcenia Sojuszu i pozwalały wносить istotny wkład w rozwój międzynarodowego bezpieczeństwa i stabilizacji.

Kolejnym artykułem jest tekst Beaty Belicy *Strategia NATO wobec konfliktu w Afganistanie: wyzwanie na miarę XXI wieku*. Autorka podjęła próbę opisu udziału sił Sojuszu w konflikcie asymetrycznym, jakim jest wojna (misja stabilizacyjna) w Afganistanie. Artykuł ukazuje zmianę strategii afgańskich Talibów (ataki terrorystyczne-walki partyzanckie-powstanie zbrojne), który wymusił zmianę strategii sił ISAF (ang. *International Security Assistance Forces in Afganistan*).

Płk prof. dr hab. Ryszard Jakubczak w swoim artykule *Czy konieczna aktywność NATO w Europie?* zwraca uwagę na ciąg uwarunkowań militarnych, gospodarczych i geopolitycznych, w których znalazły się państwa Europy Środkowo-Wschodniej w drugiej dekadzie XXI wieku. Artykuł podkreśla znaczenie umiejętne

zawieranych sojuszy, które ochronią Polskę przed „demonami przeszłości”, czyli uzależnieniem od wielkich sąsiadów oraz zapewnią bezpieczeństwo we współpracy z USA w ramach sojuszu euroatlantyckiego.

Artykuł *Zasada odpowiedzialności za ochronę w stosunkach międzynarodowych a działania NATO – uwagi na tle współczesnej koncepcji ochrony praw człowieka* autorstwa dr Iwony Wrońskiej dotyczy przyjętej przez ONZ doktryny odpowiedzialności za ochronę (Responsibility to Protect) i jej zastosowania w konfliktach zbrojnych prowadzonych przez wojska NATO, zwłaszcza w świetle działań w Libii.

Druga część numeru poświęcona jest wpływowi konfliktu rosyjsko-ukraińskiego na postawę strategiczną NATO. Otwierającym tekstem tej części jest artykuł Łukasza Muszyńskiego *Integracja z Ukrainą wyzwaniem dla NATO w Europie Wschodniej*, który pozwala czytelnikowi przyjrzeć się genezie konfliktu rosyjsko-ukraińskiego. Tematem artykułu jest stan obecny i perspektywy integracji Ukrainy z NATO. Tekst pozwala prześledzić ewolucje koncepcji bezpieczeństwa strategicznego Ukrainy od momentu ogłoszenia niepodległości przez to państwo w 1991 roku, przy uwzględnieniu zwrotnych momentów jak polityka wielosektorowości prezydenta Janukowycza.

Artykułem podejmującym kwestie relacji NATO-Ukraina jest tekst dr. Vadyma Zheltovsky'ego *First 100 Days Of President Poroshenko: NATO Issue In Presidential Agenda*. Artykuł analizuje główne tendencje i zmiany we współpracy wojskowej i politycznej między NATO a Ukrainą w ciągu pierwszych 100 dni kadencji prezydenckiej Petra Poroszenki. Punktem wyjścia artykułu są relacje i czynniki wewnętrzne i zewnętrzne w momencie objęcia urzędu przez Poroszenkę. Autor analizuje również debatę publiczną i badania naukowe dotyczące perspektywy członkostwa w NATO oraz ewentualnych konsekwencji dla pozycji międzynarodowej i możliwych zagrożeń będących następstwem tej decyzji.

Kolejnym artykułem podejmującym tematykę rosyjsko-ukraińską jest tekst płk. dr. Krzysztofa Surdyka *Znaczenie analiz wywiadowczych NATO i UE dla właściwej oceny rozwoju sytuacji kryzysowych. Przykład konfliktu ukraińskiego*. Na przykładzie dotychczasowych doświadczeń związanych z kryzysem ukraińskim autor ocenia współpracę służb wywiadowczych NATO i UE w zakresie rozpoznania sytuacji społecznej i polityczno-wojskowej w tym kraju. Autor zwraca uwagę na trudności i bariery - nie tylko natury politycznej - występujące we współpracy, które mogą zaważyć na skuteczności działania wywiadu.

Konsekwencje konfliktu na Ukrainie dla relacji NATO-Rosja są tematem tekstu dr. Przemysława Furgacza *NATO po agresji Rosji przeciwko Ukrainie – kierunki reformy sojuszu i perspektywy na przyszłość*, który jest ostatnim artykułem w numerze.

Uzupełnieniem numeru są recenzje i polemiki wokół dwóchksiążek: prof. dr. hab. Mirosława Sułka: *Potęga państw. Modele i zastosowania*, oraz dr. Tomasza R. Aleksandrowicza: *Świat w sieci. Państwa, społeczeństwa, ludzie. W poszukiwaniu nowego paradygmatu bezpieczeństwa narodowego*.

Trzeci numer „Ante Portas” zamykają sprawozdania dr. Jakuba Żaka: „*Sila w Europie*”. *Konferencja towarzysząca XXII Międzynarodowemu Salonowi Przemysłu Obronnego (3 września 2014 r.)* oraz Grzegorza Matyasika: *Ogólnopolskie Ćwi-*

czenia Organizacji Proobronnych "Kompania w Działaniach Nieregularnych w Terenie Zurbanizowanym OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI 2014" – relacja z ćwiczeń (27-28 września 2014 r.).

*gen. dyw. mgr inż. Andrzej Pietrzyk
redaktor numeru*